

Uzasadnienie wniosku o przyznanie nagrody Prezesa Rady Ministrów dla dr hab. Łucji Bieleninik za wysoko ocenione osiągnięcia będące podstawą nadania stopnia doktora habilitowanego

Podstawą osiągnięcia naukowego jest wkład w dyscyplinę Psychologii związany z oceną interakcji społecznych będących jednym z dwóch osiowych symptomów autyzmu u dzieci ze spektrum autyzmu (ASD) uczestniczących na 5 mies. improwizacyjną muzykoterapię (IMT). Wyniki dotyczą projektu TIME-A (Trial of improvisational music therapy's effectiveness for children with Autism; 2012- 2016), który reprezentuje pojedynczo zaślepienie randomizowane badanie kliniczne z trzema grupami równoległymi (intensywna MT - 3tydzień vs. nisko intensywna MT - 1tydzień vs. grupa kontrolna bez MT) o charakterze pragmatycznym realizowanym w 9 krajach (Australia, Austria, Brazylia, Izrael, Włochy, Korea, Norwegia, Wielka Brytania, USA). Międzynarodowa współpraca pozwoliła na zrekrowanie 702 dzieci, z których 364 dzieci zostało włączonych do badania, co czyni ten projekt jak dotąd największym na świecie badaniem w tej dziedzinie.

Wyniki projektu TIME-A nie potwierdziły założenia, że 5 mies. IMT wpływa na poprawę interakcji społecznych u dzieci z ASD. Niemniej jednak efektywność 5 mies. IMT jako metody wspomagającej interakcje społeczne stwierdzono w przypadku określonych podgrup (chłopców; osób z diagnozą autyzmu w porównaniu z innymi zaburzeniami ze spektrum autyzmu; osób z niepełnosprawnością intelektualną w porównaniu z tymi będącymi w normie intelektualnej oraz dzieci, które otrzymały co najmniej 15 sesji muzykoterapii). Ponadto rodzice dzieci uczestniczących na IMT raz w tygodniu widzą u dzieci poprawę w zakresie świadomości społecznej ocenianej w trakcie terapii, natomiast rodzice dzieci uczestniczących na IMT trzy razy w tygodniu stwierdzają mniej specyficznych wzorców ruchowych (manieryzmów) po 5 mies. terapii u swoich dzieci. Jakość życia dzieci po 5 mies. terapii była wyższa w grupie MT o wysokiej intensywności w porównaniu do grupy kontrolnej. Dodatkowo rodzice dzieci uczestniczących w terapię odczuwali niższy poziom stresu 7 miesięcy po zakończeniu terapii. Moim zdaniem wynik ten jest ważny, gdyż zgodnie z modelem transakcyjnym obserwuje się dwukierunkową zależność, w której problemy z zachowaniem dzieci wpływają na poziom stresu u rodziców, a wysoki poziom stresu rodzicielskiego wpływa wtórnie na występowanie problemów z zachowaniem u dziecka. Potencjał wyników projektu jest znaczny dla badań podstawowych oceniających efektywność

niefarmakologicznych i psychologicznych interwencji dla funkcjonowania osób z ASD w toku interwencji i po jej zakończeniu, jak i dla praktyki klinicznej. Dotyczy to przede wszystkim narzędzia ADOS wykorzystanego w projekcie, która wspólnie z ADI-R stanowi złoty standard w diagnostyce autyzmu na świecie, a dopiero od niedawna stosowany jest w Polsce. Kolejne otrzymane wyniki skłaniają do refleksji na temat postrzegania zaburzeń autystycznych jako spektrum, w którym poszczególne dzieci prezentują różne nasilenie symptomów. Mimo iż pod wpływem terapii objawy osiowe mogą niekiedy zmniejszyć swoje nasilenie, to niezależnie od obserwowanej poprawy indywidualnej - objawy osiowe pozostaną względnie stabilne w czasie na poziomie grupy. Analizy wskazały także, że wzorzec form terapii w krajach europejskich i pozaeuropejskich jest podobny (ale nie taki sam), przy czym najczęstszymi formami terapii, z których korzystają dzieci z ASD były terapia mowy/języka, terapia sensoryczno-motoryczną.